

Vergaderjaar 2018–2019

34 952

Investeren in Perspectief – Goed voor de Wereld, Goed voor Nederland

Nr. 40

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2018

Tijdens het notaoverleg van 28 juni jl. (Kamerstuk 34 952, nr. 28) heb ik u toegezegd de Tweede Kamer te informeren over de voortgang over de besteding van de EUR 10 miljoen voor de bevordering van internationaal ondernemen, via o.a. De Werkplaats, *NLinBusiness* (NLIB) en Trade&Innovate NL (TINL) en Global Stars. Hierbij stuur ik u, mede namens de Staatssecretaris van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (verantwoordelijk voor (internationaal) innovatiebeleid), de betreffende informatie.

Aanleiding

Het kabinet heeft de ambitie internationaal ondernemen te bevorderen en in te spelen op de groeiende behoefte van het bedrijfsleven en de kenniswereld naar goede ondersteunende dienstverlening vanuit de overheid, lagere overheden en private organisaties.¹ Hiermee wordt de concurrentiepositie van Nederland in het buitenland versterkt. De publiek-private Stuurgroep Buijink ingesteld door de Dutch Trade and Investment Board (DTIB) bracht begin 2017 aanbevelingen uit, waaronder de versterkte samenwerking op het terrein van internationale handel, innovatie en investeringen binnen het publiek-private domein.

Op 2 februari 2017 ondertekenden de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de voorzitter van VNO-NCW en de voorzitter van MKB Nederland daartoe een intentieverklaring. Hierin is overeengekomen voor de periode 2017–2021 een additionele EU 10 miljoen in te zetten voor de versterking van een publiek-private aanpak voor handels- en investeringsbevordering.

¹ Kamerstuk 34 550 XVII, nr. 5.

Besteding middelen

De aanbevelingen van de stuurgroep opgenomen in het rapport *Team NL: Samen Sterker in de Wereld* spelen bij de uitvoering van deze initiatieven een leidende rol.

Van het totale bedrag van EUR 10 miljoen voor publiek-private samenwerking is op jaarbasis een subsidie van EUR 6 miljoen beschikbaar gesteld voor de stichting *NLinBusiness (NLIB)*. *NLIB* is een gebundeld privaat internationaal dienstverlenend netwerk, dat de private dienstverlening aan het internationaliserend MKB verbetert. Het doel is dat het netwerk op termijn zelfstandig middelen gaat genereren om zichzelf in stand te houden.

Voor het versterken van de publieke dienstverlenende internationale activiteiten wordt jaarlijks EUR 4 miljoen beschikbaar gesteld. Hieruit zijn *Trade & Innovate NL (TINL)* en *De Werkplaats* voortgekomen. *TINL* is een bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ondergebracht netwerk, bestaande uit uitvoerende overheden (rijk en regio). Tezamen stemmen zij de dienstverlening aan internationaliserende bedrijven beter op elkaar af.

Om complexe internationale projecten en programma's te ondersteunen, is *De Werkplaats* opgericht. De projecten richten zich op huidige én toekomstige groeimarkten en bieden maatwerk-oplossingen die een bundeling vragen van publieke en private kennis, innovatie, capaciteit, middelen en contacten. Met toepassing van Nederlandse kennis en expertise – met name op het gebied van innovatie en duurzaamheid – wordt een substantiële bijdrage geleverd aan het bereiken van de SDGs. De inzet van het internationale innovatie samenwerkingsprogramma *Global Stars* van het Ministerie van EZK is ook uit deze middelen gefinancierd. Tevens is het mogelijk gemaakt om knelpunten in de dienstverlening op te lossen met de tijdelijke en flexibele inzet van lokale medewerkers op de posten in het buitenland, die zich richten op duidelijke kansen die in samenwerking met het bedrijfsleven zijn geïdentificeerd.

Na een aanloopfase in 2017 zijn *NLinBusiness*, *Trade & Innovate NL* en *De Werkplaats* in 2018 volledig operationeel geworden.

NLinBusiness voor een krachtige private handels- en investeringsbevordering

NLIB is het initiatief van VNO-NCW en MKB-Nederland, FME, Evofenedex en Metaalunie. *NLIB* bundelt de private krachten op het gebied van handels- en investeringsbevordering waaronder diverse brancheverenigingen en topsectoren (o.a. Holland High Tech, Task Force Healthcare, Top Sector Logistiek, Creative Holland, Top Sector Water en Maritiem, Top Sector Energie en Agro-Food), Rabobank, ING en *business councils*.

Het heeft de taak (nog niet) exporterende MKB te identificeren, te ondersteunen en met hen kennis en marktexpertise te delen. Dit geschiedt in aanvulling op de publieke dienstverlening door b.v. RVO. *NLIB* zal ook adviseren over marktbezoek (via beurzen, missies en consortiavorming) en het voorbereiden en opvolgen van handelsmissies, zodat contacten en «leads» nog vaker leiden tot contracten. Tenslotte versterkt *NLIB* de MKB-ondersteuning door private dienstverleners in de strategische groeimarkten.

Zo heeft *NLIB* deelgenomen aan de voorbereiding en follow up van uitgaande handelsmissies naar Vietnam, China, India, Colombia en Polen. Ook bij de voorbereiding van de inkomende missie uit Beieren speelde

NLIB een belangrijke rol. *NLIB* gaat *Business Mixers* organiseren gedurende de handelsmissies, zodat bedrijven contacten kunnen leggen met lokale dienstverleners. Als laatste gaat *NLIB* na de missies werksessies organiseren met deelnemers om opvolging te geven aan missieresultaten. Deelnemers – in het bijzonder startende exporteurs en kleinere bedrijven – gaan daardoor beter voorbereid op reis en na de missie worden ze geadviseerd hoe ze de informatie en contacten kunnen opvolgen zodat de succeskans op contracten wordt vergroot.

NLIB heeft veertig «*Cities of Opportunity*» (groei-metropolen, inclusief hun achterland) geïdentificeerd. Hierbinnen zijn zes pilot steden uitgekozen voor een eerste verkenning hoe intensievere marktwerking vorm kan krijgen: Warschau, München, Dubai, Ho Chi Minh, Guangzhou/Pearl River Delta en Mexico-City.

Hier gaat *NLIB* de al aanwezige private partijen bij elkaar brengen zodat een intensievere ondersteuning (*soft landing*) van Nederlandse MKB-ondernemers mogelijk is. De aard en de omvang van de activiteiten worden afgestemd op de behoefte van het bedrijfsleven en de al aanwezige publieke en private infrastructuur. Dat betekent maatwerk per stad. Ook de financierbaarheid op langere termijn door het bedrijfsleven zelf is een belangrijke factor. Hiermee geef ik invulling aan de motie Bouali, waarin verzocht werd te onderzoeken of de succesvolle formule van het Holland House in Colombia ook uitgerold kan worden in andere steden.²

Tot de Golden Cities of Opportunity behoren verder: Berlijn, Hamburg, Düsseldorf, Parijs, Nantes, London, Manchester-Liverpool, Shanghai, Tokyo, Bangkok, Singapore, Kuala Lumpur, Jakarta, Mumbai, New York City, Chicago, Houston, San Francisco en Sao Paulo. De – daaropvolgende – Silver Cities of Opportunity geselecteerd door NLIB betreffen Milaan, Kiev, Istanbul, Moskou, Seoul, Manilla, Dhaka, Buenos Aires, Bogota, Tanger, Cairo, Lagos en Nairobi. De gekozen steden zijn allen sterk groeiende mega-steden waar grote cross-sectorale thema's als ICT, logistiek, gezondheid, voedsel, water, energie, infrastructuur en daardoor het bereiken van de SDGs samenkomen.

Om ondernemers optimaal te verbinden is een digitaal platform in ontwikkeling. Dit platform verbindt de veertig steden wereldwijd met de Nederlandse ondernemer door data uit de publiek-private database van het Netwerk Internationaal Ondernemen (NIO) te combineren met relevante informatie uit deze steden. Tot het NIO behoren ABN-AMRO, Rabobank, ING, FME, Evofenedex, Metaalunie, de Kamer van Koophandel, VNO-NCW en MKB-Nederland. Voor het leveren van lokale informatie wordt momenteel samengewerkt met de bestaande *business councils* uit de 6 pilot steden en wordt gebruik gemaakt van de *best practices* van bestaande organisaties uit Bogota en Kuala Lumpur.

Trade and Innovate NL bundelt publieke initiatieven

Rijk, provincie en steden in Nederland hebben alle de ambitie om economische groei te stimuleren en internationalisering te ondersteunen. Vanuit deze gezamenlijke ambitie hebben acht publieke partijen een samenwerkingsconvenant getekend om de krachten te bundelen in *Trade and Innovate NL (TINL)* (22 januari 2018). Samen werken zij aan handels- en investeringsbevordering. De publieke partners bestaan uit Amsterdam in Business, Brainport Eindhoven, Rotterdam Partners, de ontwikkelings-

² Kamerstuk 26 485, nr. 281.

maatschappijen van de Brabant (BOM) en Oost (Oost NL), Innovation Quarter, Economic Board Utrecht en RVO.

Deze inzet richt zich in eerste instantie op belangrijke markten waar alle genoemde publieke partners een eigen internationaliseringsstrategie hebben. Dit zijn China, Duitsland, VS en daarnaast één focus thema: *Smart Cities*. Door deze aanpak worden gezamenlijke missies, events en promoties uitgevoerd. De samenwerking op landen en sectoren/thema's zorgt door het ontsluiten van elkaars achterban niet alleen voor een groter bereik onder het MKB, maar ook voor een effectievere inzet van beschikbare capaciteit. Daardoor wordt de ondernemer gericht ondersteund bij buitenlandse handel en innovatie. Zo is de *China Business Week* regionaal uitgevoerd in Tilburg, Zaandam, Arnhem en Rotterdam. De missie *Smart City New York* verbond Rotterdam door missieleider burgemeester Aboutaleb met Eindhoven, door inbreng op het *smart mobility track*

en met Amsterdam door inbreng vanuit de *Circular Economy*. Naast gezamenlijke activiteiten is ook kennisdeling een belangrijk onderdeel van de samenwerking. De *TINL*-partners hebben namelijk veel contact met groeiende en innovatieve bedrijven in hun regio.

De Werkplaats jaagt concrete publiek-private projecten aan

De publiek-private Werkplaats is in september 2017 van start gegaan met als opdrachtgevers de Ministeries van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken en Klimaat, VNO-NCW en MKB Nederland. De Werkplaats vormt de publiek-private samenwerkingsruimte voor internationaal ondernemen. Het richt zich op het ontwikkelen en ondersteunen van consortia van Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen rond grote, complexe, economische projecten en programma's op buitenlandse groeimarkten. De projecten zijn allen innovatief en dragen bij aan oplossingen voor mondiale maatschappelijke uitdagingen en leggen koppelingen met de SDG agenda. Ze richten zich op huidige én toekomstige groeimarkten met een duidelijke vraag naar Nederlandse kennis en expertise.

Uit deze inzet zijn tot nu toe acht samenwerkingsprogramma's voortgekomen:

- Agro-logistiek Hub in Panama
- Schoonmaken Ganges in India
- Primaire gezondheidszorg in Kenia
- Smart Industry in Duitsland
- Gezondheidszorg voor rurale ontwikkeling in Colombia
- High Tech Farming in China
- Water-Energie-Voedsel samenwerking in de Golf regio
- Kustbescherming in Hoi-An regio in Vietnam

In 2019 e.v. wordt de portfolio uitgebreid naar 20 grote projecten en op termijn naar structureel 30 projecten per jaar. De Werkplaats stopt met ondersteuning op het moment dat de projecten zelfstandig kunnen draaien.

Missiegedreven Innovatiebeleid en Global Stars

Uit de publieke middelen staat jaarlijks EUR 1 miljoen ter beschikking van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat om internationale innovatie samenwerking met «derde» landen te versterken. Het betreft landen waarvoor geen ander Europees of Eureka innovatie instrumentarium beschikbaar is. De eerste *Global Stars* calls met India, Taiwan en

Brazilië zijn afgerond. In totaal zijn 32 projectvoorstellen door bedrijven ingediend, wat Nederland van alle deelnemende landen de absolute winnaar maakt. De calls hebben in deze pilot fase allen een ander karakter: zo betrof India gezondheidszorg (Anti Microbiële Resistentie en betaalbare en toegankelijke zorgoplossingen) en voor Taiwan is er specifiek voor de sleuteltechnologie fotonica gekozen. De calls zijn met een minimale doorlooptijd van slechts vier/vijf maanden, van eerste onderhandeling tot call sluiting, afgerond.

Jaarlijks stelt het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat EUR 40 miljoen beschikbaar voor Eureka internationale innovatie samenwerkingsprojecten voor het MKB of voor Eureka clusters op specifieke sleutel technologieën. Dankzij het *Global Stars* initiatief kunnen nu voor het eerst ook projecten buiten de 44 Eureka landen worden gefinancierd.

Internationaal Strategisch Overleg – ISO NL

Zoals ik de Kamer op 16 oktober jl. heb geïnformeerd (Kamerstuk 34 952, nr. 31), is het *ISO NL* het publiek-privaat overleg op strategisch niveau over internationaal ondernemen en internationaal-economische vraagstukken. Een van de functies van het *ISO NL* is om toe te zien op de onderlinge samenhang en samenwerking binnen het publiek-private internationale economische netwerk waar *NLIB*, *TINL* en *de Werkplaats* belangrijke onderdelen van zijn.

Een sterker publiek-privaat netwerk voor internationaal ondernemen

De ambitie van het kabinet om het internationale verdienvermogen van Nederland te versterken, wordt verwoord in de BHOS-nota «Investeren in perspectief».³ De daarna uitgebrachte handelsagenda (Kamerstuk 34 952, nr. 30) geeft aan hoe een versterkte samenwerking van het publieke en private handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk – gevormd door *ISO NL*, *NLIB*, *TINL*, *De Werkplaats*, hun partners en achterban – zal bijdragen aan een succesvoller Nederlandse bedrijfsleven op buitenlandse markten. Kansrijke sectoren en activiteiten worden hierdoor geïntegreerd aangepakt, het bedrijfsleven wordt beter geïnformeerd en gaat beter voorbereid op kansrijke markten aan de slag waarbij met name het MKB kan rekenen op goede ondersteuning in Nederland en op locatie in het buitenland.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag

³ Kamerstuk 34 952, nr. 1.